

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társszerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetmények 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fil.

A perifériák.

Kossuth Ferenc a függetlenségi párt új évi üdvözlő beszédére adott válaszában, azt a meggyőződését fejezte ki, hogy ha a szövetszert pártok a választási küzdelmek alatt együtt tudtak maradni, ha a pártérdekek, melyek a választási harcok alatt széthúzó erejöknek egész súlyával felszínre jutottak, nem bonthatták meg az országos pártszövetkezet szervezetét, akkor kisebb surlódások, pillanatnyi félreértések és összeütközések a koalíciót veszélylyel nem fenyegethetik.

Meg is okolta a függetlenségi párt vezére, hogy miért volt szilárd, összetartó és megbonthatatlan ez a pártszövetség. Azért, úgymond, mert, ha a perifériákon összeütköztek az érdekek, ha ott ebből az összeütközésből surlódás, neheztelés, vagy meghasonlás keletkezett, a központban a vezérek mindig megtalálták az utat és a módot a pártok kanapé pöreinek békés elintézésére. A vezérek belátása, higgadt-sága, szoros összetartása mindig ideje korán oszlatta el a keletkező viharfelhőket.

Bármily nyomatékos igazságok rejlenek is Kossuth nyilatkozataiban, a koalíció összetartásának és együttmaradásának az a magyarázata, melyet ő adott, nem elég-

seges politikai közéletünk ezen rendkívül fontos jelenségének megértéséhez. Az ugyan nem szenved kétséget, hogy az országos pártvezérek, és ezek ideálisan szép és kifogástalan eljárása, mely az alaphangok rezgésében mindig összhangzik, lényeges tényezői voltak a koalíció összetartásának, de tagadhatatlan, hogy a vezérek és a központon kívül, a perifériák is derekasan kitétek magukért, midőn arról volt szó, hogy a pártszövetkezet szervei egymással összhangzatos működésbe hozassanak és a kormány támogatására egyesüljenek.

A perifériáknak ez a politikai magatartása és eljárása azon a belátáson alapszik, hogy valamint az alkotmányellenes merényletek ellen az ország helyzete követelte a pártszövetkezést, a közös erővel való síkra szállást, úgy az alkotó munka idején ismét csak az ország helyzete és érdeke követeli, hogy a pártok egyesült erővel álljanak őrt a nagy küzdelem árán visszavívott alkotmány mellett, melytől a veszélyek még korántsem multak el, az ország helyzete és érdeke követeli, hogy a politikai jogok kiterjesztésén, a gazdasági célok elérésén, az alkotmánybiztosítékok megalkotásán, egyszóval az egész kormányprogram megvalósításán azok mindnyájan közösen dolgozzanak, a kik

a küzdelem napjaiban a hazafiság tűzpróbáját férfiasan kiállották.

Ez a belátás, mely az ország törvényhatóságainak nagy többsége felett uralkodik, ez, nézetünk szerint a koalíció fennmaradásának legfontosabb és elsőrendű erőtenyezője. A hol ennek a belátásnak józan szavát a rideg egyéni érdekek rúgói elnyomták, mint például Biharban, vagy egy-két erdélyi megyében, ott hiába való a vezérek minden erőlködése, pártszövetsegről ott beszélni sem lehet. Hiába küldenek oda koalíciós főispánokat, az országgyűlési képviselők hiába kísérik meg az ellentétek kiegyenlítését, a harc a megyei pártok között tovább dül, bénítja a közigazgatás működését, lehetetlenné teszi a vármegyék szociális munkáját.

Magyarország törvényhatóságai éppen azáltal mutatták ki politikai érettségüket, hogy túlnyomó nagy többségükben nem csak elfogadták a koalíció gondolatát, hanem azt a saját kebelükben meg is valósították és tiszteletre méltó higgadsággal fenntartják. A törvényhatóságok további magatartásától függ a koalíció sorsa.

De ez a körülmény egyúttal meg is pecsételi a koalíció sorsát. A míg a törvényhatóságokban a pártok szét nem válnak, addig történjék bármi Budapesten,

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Zarándok-út a Szentföldre.

Séta a völgyekben. — A holt Jeruzsálem. — A kárhozat fiainak völgye. — Hakeldama, a vérmező háza. — A tűz völgye. — Mohamedánok, mint Mária-tisztelek. — Josaphat völgye. — Lélekjárás kötélén. — Absalom sirja. — Visszarettentő alakok. — Vakok légiója. — Sárkány a forrásban. — Siloa tava. — A zsidók panaszfala. — Egy magyar főúr élménye. — Szennyes tájakon. — Az enyészet kegyelme. —

A Jordán-völgybe való kirándulásunk után még három napot töltöttünk Jeruzsálemben. Ezt az időt teljesen a városnak szenteltük, a hol már nem annyira sok, mint inkább nagyon szétszórt, egymástól távol eső pontokon fekvő látnivalónk volt.

Egy délelőttet a Jeruzsálemet Délről és Délkeletről övező völgyek bejárására fordítottunk. Ezekről a völgyekről már szoltunk, nagyjából kiemeltük történeti jelentőségüket. Az egyik »Ben-Hinnom«, a kárhozat fiainak, a másik Josaphat völgye. Mindakettőt távolról már többször láttuk, az olajfák hegyéről behatóbban is szemléltük, most azonban arról volt szó, hogy sétát téve az egymással érintkező két völgyben, nevezetes emlékhelyeiket közelről megtekintsük.

Az élő Jeruzsálem mellett, ezekben a völgyekben terül el a holt Jeruzsálem. Rengeteg temető, századok óta álló sírokkal és sírboltokkal töltik be ezeket a völgykatlanokat, melyek úgy néznek ki mint óriási kőfaragó telepek. Széttörött kőlapoknak felhalmozódott rakásai, vastag törmelék réteg, kőforgácsok, félig kifaragott síremlékek, jó karban levő, egészen új emlékművek hevernek és sorakoznak nagy összevisszaságban egymás mellett.

Sétánkat a Ben-Hinnom völgyben kezdtük meg. Nem messze attól a helytől, a hol a zsidók a vallásbeli megtévelyedésnek egyes korszakában a Moloch-kultuszt gyakorolták, feláldozván a bálványoknak gyermekeiket, két sziklafalnak meredek oldalán egymás felett álló sírokat találunk. Ezek mind családi sírok voltak, s némelyik három-négy eléggé tágas kamarából állott. Rendeszen egy előkamara vezet a belső üregekhez, melyek külön-külön kőlapokkal, vagy tömbökkel voltak elzárva. Az előkamara azonban nyílt üreg volt, melyben a halottaikat látogató családtagok szoktak volt tartózkodni és imádkozni.

A kereszténység első századaiban remeték foglalták el ezeket a sírboltokat, melyeknek egyes részeit kápolnákká alakították át. Az azóta rombadólt kápolnák freskóinak maradvá-

nyai mai napig is láthatók az ép állapotban fennmaradt falakon. Midőn Jeruzsálem felett a félhold kezdett uralkodni, a remeték elköltöztek a halálnak ezen tájairól, s attól az időtől kezdve hajléktalan szegény családok tartózkodási helye lett a kárhozat fiainak völgye. A sírúregyek benépesedtek ezekkel a földhöz tapadt emberekkel, a kik a barmaikat is ott helyezték el, sziklakülsőnek valamelyik szomszédos üregében. Ma is még, különösen tél idején, sok koldus vonul ide éjjeli szállásra.

Lassan felfelé tartva a völgy partos lejtőjén, egy nagy halottas házhoz érkeztünk. Ezt a vérmező (hakeldama) házának nevezik. A vérmező Krisztus Urunk idejében egy fazekasnak a telke volt, melyet a zsidók a Júdásnak adott, de ettől utóbb visszadobott vérpénzen vásároltak meg, azon jövevény zsidók temetkezési helyéül, a kiknek nem volt tulajdon temetőjük. Azért kapta ez a telek, a vérmező nevet. A zarándokok régi időtől fogva látogatták ezt a helyet, egyesek ott temetkeztek is. A középkorban az a hit terjedt el, hogy a tetemek a hakeldama földjében rendkívül gyorsan porladnak el. Ez tényleg úgy van, de nem csak a hakeldama területén, hanem az egész völgyben. A nagyon száraz levegő és ugyanolyan földrétegek meg-

a szövetség nem fog felbomlani. A központban azt szokták mondani, hogy az onnét gyakorolt befolyás tartja össze a megyékben a pártokat, mint a nap központi ereje az égi testeket, pedig valóság szerint a megyék koalíciós hajlamai gyakorolnak elutasíthatatlan befolyást a pártszövetkezet központi szervezetére, az országgyűlési pártok vezérembereire, s ennek a befolyásnak lehet tulajdonítani, hogy a központban annyiszor felmerülő surlódások, féltékenységi jelenetek a pártszövetséget nem csak meg nem bontották, hanem még csak meg sem gyengítették.

Csak latszat az ennél fogva, hogy a koalíció gyökérszála a központban rejlenek. Úgy az országos, mint a helyi észleletek a vármegyékre mutatnak rá, mint a pártszövetséget fentartó erőforrásokra. És ez nem is lehet másképp, mert a központban nem érzik olyan közvetlenül azoknak a közgazdasági és társadalmi okoknak a hatását, melyek a magyar közelet összes tényezőinek az összetartását és együttes munkálkodását követelik. Csak a vidéken élő ember, a ki látja és tapasztalja, hogy milyen nagy hasznára válik a népjólétnek, ha a különböző pártokhoz tartozó emberek összeállnak és céltudatosan alkotják meg a hasznos gazdasági és társadalmi szervezeteket, csak az tudja helyesen értékelni a politikai béke és együttműködés előnyeit.

A vármegyéknek ezen kiválóan fontos szerepére, melyet az új korszak beköszöntése óta játszanak, helylyel-közel rá kell irányítani a figyelmet, mert a haladó párti sajtó kifogyhatatlan annak a vádnak hangoztatásában, hogy az új rendszer olyan szolgálatot teremtett a törvényhatóságokban, a minőre az 1867-iki kiegyezés óta nincs példa az ország történetében.

Mi, a kik a vidéken élünk és a vármegyék működésének közvetlen tanui

vagyunk, legjobban tudjuk, hogy a perifériák politikai öntudatosságában és célirányos törekvéseiben rejlik az ország jelenlegi helyzetének kulcsa. A szolgálkúséget a vármegyék nagy többsége már akkor rázta le magáról, midőn a régi rendszerrel szembe szállt. Az új rendszer a vármegyék erejéből táplálkozik, ez a törvényhatóságok politikai öntudatának legfényesebb bizonyítéka.

A F. M. K. E. gyűlése.

A F. M. K. E. évnegyedes gyűlése, mely a csorbatói közgyűlés óta először gyűjtötte össze az igazgató-választmány tagjait, nagy érdeklődés mellett tartott meg. A gyűlésen megjelent *Markhot* Gyula főispán is és vidékről *Boldis* Ignác felső keresk. iskolai igazgató, a Fmke turóci választmányának ügyvezető alelnöke Turócszentmártonból. A gyűlés főtárgya az elnökség időszaki jelentése volt, melyből megtudjuk, hogy az elmúlt negyedévben 13 egyesületi tag halt meg s 21 belépett (köztük Edelsheim-Gyulai Lipót gróf elnök 1000 korona alapítvánnyal).

Az egyesületnek vagyona 541129 korona készpénz és 114,800 kor. értékpapír, melyeket a kir. postatakarékpénztár kezel, Serly Sándor mohácsi járási orvos 2400 koronát hagyományozott az egyesületnek. Néhai Kurálszky Márton csermendi plebános 6000 koronás hagyományát pörrel támadták meg. Behajthatatlan tagdíjak címén 386 koronát kell leírni. Az árvai és lipói választmányok anyagi ügyeit a központi iroda teljesen rendezte s az ideiglenesen szünetelt királylehotai óvoda 1907. január 15.-én újra megnyílik. Az egyesület elnöksége a vallás- és közoktatásügyi miniszternél feljelentette a budapesti Sziklai S. céget, mert a cég osztrák gyártású és német felírással játékszerket szállított. Az egyesület az 5000 korona népkönyvtári államszegélyből 8 új népkönyvtárat szervez: Mocsokonon, Léván, Királylehotán, Apátfalván, Magasmajthényben, Nagyszalotán, Svedlőren és Alsóháromon s azonkívül 1200 koronát fordít a fenálló népkönyvtárak anyagának szaporítására.

Az egyesület által kezdeményezett honvédelgységi népkönyvtárak eszméjét immár a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa is magáévá tette. — Az egyesület munkaprogramjába fölvetta a tótajku iparos tanoncoknak ma-

gyar vidékekre való telepítését s husz tanoncot már el is helyezett.

Az igazgató-választmány az elnökségi jelentés tudomásul vétele után elhatározta, hogy az egyesület nagy díját, a 200 koronás Thuróczy Vilmos jutalomdíjat, a melynek kiadása ellen a csorbatói közgyűlésen némi aggályok merültek fel, mégis kiadja a jutalmazásra ajánlott *Veszely Imre* ruttkai tanfőnök, hogy a nyitra-, bars-, hont-, nógrádmegyei magyar-tót nyelvhatáron 200 elemi iskola két-két tót anyanyelvű, de a magyar nyelv megtanulásában elismerésre méltó haladást tanúsított tanuló számára jutalmul megrendeli az „*En Ujságom*” című ifjúsági lapot. Majd a beérkezett kérvényeket intézte el a gyűlés és a beszercebányai Hazafias Olvasmányokat Terjesztő Egyesületnek 200 kor., a Trsztenai Magyar Műkedvelői Körnek 100 kor. segélyt, a tót-pelsőci és nagyliberecei evang. egyházközségek híveinek pedig, a magyar isteni tiszteletek behozatala céljából, magyar énekes és imakönyveket engedélyezett.

Végül az egyesület elhunyt pénztárnoka, Mercáder Ede helyére az igazgató-választmány *Ocskay László* városi pénztárost helyettesítette, a ki tekintettel arra, hogy az egyesület egész vagyonát a kir. postatakarékpénztár kezeli s így a pénztárosnak legfőleg csak a számviteli ellenőrzés képezheti feladatát, minden tiszteletdíjra való igény nélkül vállalta el ezt a tisztséget.

T.

A magyar napi sajtó.

III.

Szükség van-e katolikus sajtóra? Olyan kérdés ez, amely csaknem egyértelmű ezzel: szükség van-e a kath. egyházra? Ha a katolicizmus ereje az élet minden terén teljes mértékben érvényesülni akar, ha az a vágyunk, hogy az atheizmus — jelentkezék akár a szabad gondolkodás, akár a szociál-demokratizmus alakjában — ne ragadja karjai közé az embereket, ha szívünkön fekszik a családi élet tisztaságának és boldogságának megőrzése és ápolása, ha meg akarjuk menteni a mélytől az ifjúságot, ha kath. meggyőződés, köztudat megteremtését a szívünkön hordjuk, akkor szükség, *égető szükség van a kath. sajtóra.* Száz és száz kérdés merül ma felszínre, a természettudomány, a bölcsélet, a sociologia oly tételekkel áll elő, oly problémákat vet föl, melyek érdeklik a mai társadalmat. S ha érdeklik s ha ezeket a kérdéseket a mai hírlap az ő sajátos, antikeresztény szemüvegén át vizsgálja és találja fel az olva-

asználják a tetemet, minélfogva az, mint omló por, széthull.

A hakeldamai halottas házat hajdan ossariumnak, csontkamarának is használták. Még ma is a talajt két méter magasságban csontok borítják, melyeket omladék és homok rétegekkel fedtek be. A házon «Wadi en-Nar», «A tűz völgye» feliratot találunk, melylyel a mohamedánok az egész völgyet jellemezni akarták. Ez a völgy ugyanis a hívő zsidó szemében, a pokolnak a jelképe. Azért nevezik a zsidók a poklot geennának, a mi ezen völgy nevének (Gehinnom = utálat, kárhozat) rövidített alakja. Ezzel a zsidó szólásmóddal van összefüggésben az arab elnevezés: a tűz völgye.

Bevégezvén sétánkat a Hinnom-völgyben, átmentünk a Kidron, vagy Josaphat völgybe, melyet az arabok Mária völgynek is (Wadi Sitti Marjam = Szent Mária völgye) hívnak. Tudnunk kell, hogy a mohamedánok nagy Mária-tisztelek. Mindazokat a helyeket, melyek a boldogs. Szűz életének emlékeivel vonatkozásban vannak, nem a keresztények, hanem a mohamedánok neveztek el a szent Szűz nevével, s mindenütt Mária neve mellé oda tették a «Sitti» «szent» szót, mely az ő vallási fogalmaik szerint a legnagyobb tiszteletet fejezi ki.

Egy alább említendő forrás volt az indító ok, a miért a Josaphat-völgynek a «Wadi Sitti Marjam» nevet adták. Régibb neve a völgynek a Kidron (Cedron) pataktól származik, mely a völgyet átszelte és a város s az olajfák hegye között mintegy a határvonalat képezte. Magát a patakot Kidron-nak (téli patak) hívják, mert a medrében csak télen van víz, nyáron a meder teljesen száraz, a mit alkalmunk volt tapasztalni. Josaphat zsidó király sírjától nyerte a völgy harmadik, közismeretes nevét.

A míg a Hinnom-völgy monumentális sírok sokaságával díszekedhetik, addig Josaphat völgyében az apró kis sírok ezrei lepik el az évezredek óta temetőül használt, át és átásott rögöt. Keresztények, zsidók és mohamedánok temetkeztek itt évszázadokon át, de már Krisztus előtt a zsidók csak úgy kapkodtak a völgy sírhelyei után, s ma is még a buzóbb zsidók és mohamedánoknak egyik legforróbb vágya az, hogy itt, atyáik nyugvó helyén szálljanak sírjukba. A zsidók a völgynek az olajfák hegyével határos mélyedéseit szokták felásni, míg a mohamedánok a város mellett fekvő területeket foglalták el. A keresztények temetője most már egészen más helyen van.

Mohamedán néphit szerint az utolsó ítélet

napján a Jeruzsálemet környező hegyek kiszélesednek, hogy elegendő hely legyen az emberek számára, a kik az egész világról Josaphat völgyében fognak összejönni. A végítélet itt fog lefolyni, a völgyön át kötél lesz kifeszítve, melynek egyik végét Mohamed, a másikat Krisztus fogja tartani. A lelkek a kötélén fognak menni a paradicsom felé, az igazak szerencsésen át jutnak a kötélén, a gonoszok lebuknak róla és elkarhznak.

A közönséges sírok helyét alacsony, 40—50 centiméteres gömbölyű kövek jelzik. Ezenkívül magán a síron is fekszik ilyen kő, vagy egy lapos kő tábla. Vigyázni kell, hogy az ember a sírköveket lábával ne érintse, annál kevésbbé rátaposson a sírra, mert ez az idegen látogatót különben is rossz szemmel néző mohamedánokat nagyon felbőszíti.

A sok ezer apró sírkő között egy négyzetes monolyth (magányos sír, mely csak egy ember számára készült) tűnik fel. Nagysága és hatalmas méretei mutatják, hogy fejedelmi személyiségnek lehetett a nyugvóhelye. A nép tényleg Absalom sírjának tartja és hívja. Az atyja ellen pártot ütő királyfi, azt a vétket követte el, melyet a zsidók szörnyű nagynak, kienegesztelhetetlennek tartottak minden időben:

sónak, miért ne foglalkozzék ezekkel a kath. sajtó? Miért kellene minderről kath. embernek az a katolikus lapokból szereznie tudomást, melyeket a kath. egyház iránt elfogultság, vagy gyűlölet vezérel.

Ép azért, mivel a lapok nemcsak a száraz tényeket adják elő, hanem azokat bírálják, magyarázzák és hamis világításba helyezik, szükség van kath. sajtóra, mely nem a gáz sápadt fényében mutatja be ezeket, hanem a napnak, az igazság és komoly tudás napjának életerős fényét veti ezekre.

Sokszor hallottam a panaszt, hogy a kath. társadalom éhbeteg, nincs benne összetartás, nem tud érvényesülni, oly eredményeket felmutatni, mint a protestáns felekezetek, vagy az izraeliták. Már hogyan is tudnánk mi katolikusok áttörhetetlen phalanxot alkotni, ha hiányzik belőlünk a kath. meggyőződés, köztudat, ha nem érezzük át, és nem érvényesítjük azt az isteni erőt, mely a katolicizmusban rejlik? És honnan merítsük az érvényesüléshez az erőt, az összetartást, ha a kath. egyház ellenségeinek a sajtótermékeit portáljuk, olvassuk, ajánljuk, magasztaljuk, ha nap-nap után szívjuk magunkba azt a szellemet, a mely pusztít, rombol sorainkban, a mely kiöli lelkünkben nem csak az összetartozás érzetét, de még a kath. öntudatot, a hitet is teljesen. Nem a kath. köztudat teljes hiányára vall-e, hogy a Regnum Marianum 11 millió katolikusának nincs versenyképes sajtója, hogy a kath. sajtó mint valami hamupipőke szerényen meghúzódik, míg pl. 30—40,000 szociáldemokratának — a szaklapokat nem számítva — kilenc lapjuk van a vidéken. Nem szomorúan jellemző-e, hogy alig két-három hete megszűnt egy oly lap, melynek rövid, de tiszteletreméltó volt a pályafutása, „Az Ország”, míg oly lapok, melyeknek az üzleti spekuláció az egyetlen alapja és célja, élnek, virágoznak; hogy egy magas színvonalon álló kath. szépirodalmi folyóirat, a Magyar Szemle kénytelen kiadni gyászjelentését.

Nem egyetlen, de hathatós eszköze a kath. közvélemény fejlesztésének a sajtó. A protestáns Németországban a katolikus lapok élükön a Germaniával új, lüktető életet öntöttek a katolikusokba. A mit nem tudott elérni a templomi szószék, azt megteremtette a sajtó. Miért nem lehetne ez nálunk is így?

Ne mondja senki, hogy ott van a papság, tegyen meg az minden lehetőt! Ha templomról, iskoláról, szegényügyről, munkásokról van szó, mindig a papságot rángatják elő: ide adjon 20 koronát, ott áldozzon 100, amott 1000-et. Hozzon

a szülők iránti tiszteletlenséget és hálatlanságot. Azért valahányszor Absalom sirja mellett elhaladtak, követ dobtak a sirra. Ezt a szokást a mai napig fentartották, most is láttunk zsidó asszonyokat, a kik egy ideig a sir körül ólálkodtak, s midőn mi kissé elhúzódtunk, leguggoltak a földre, valamit mormogtak, felszedtek néhány apró követ, s azt egy megvető kézmozdulattal a sir felé dobták.

A sírok között járkálva alig vesszük észre, hogy a völgy keleti oldalán, mintegy odaragasztva az olajfák hegyének falához, néhány viskóból álló nyomorúságos falu terül el. Siloa a neve, s figyelmünket a lakosai által vonja magára. Észrevettük minket, s elhagyva kunyhóikat, baksist jöttek koldulni. Többnyire asszonyok voltak az inséges kinézésű csoportban, a kik magukkal hozták a falu koldusait is, hogy velök szánalmat keltsenek bennünk. Úgy látszik, nem igen bíztak a saját koldulási gyakorlatuk sikerében.

Most volt alkalmunk nagyobb tömegben látni azokat a visszarettentő alakokat, melyekkel már Jeruzsálem utcáin is elvétve találkoztunk. A csoport asszonyai mindnyájan sötét színű ruhát és az arcukon fekete fátyolt viseltek. A sűrű fátyol már úgy is visszatartó külsőt ad ezeknek a múmia szerű lényeknek, a fátyolra

a világi is egyszer áldozatot, hiszen az egyház nemcsak a papságért van, a kath. ügy ép anynyira ügye a világnak, mint a papnak.

Már nem csak a rémitgetések, a kísértetek, hanem a komoly veszedelem órája van itt. Érezzük, hogy megingott alattunk, katolikusok alatt a talaj. Nem az egyház alapja roppant meg, mert ez változhatatlan. De a magyar katolicizmus ügye siralmas állapotban van; ősi ereje, mely 900 éven át fentartotta e hazát, mely villogó pallost suhogtatott a félhold ellen, hanyatlóban van.

Hiába való minden panasz, sopánkodás, melylyel a magyar katolikus télettségét, hite lankadását, lelkesedése csökkenését, Pató Pál nem-bánomságát palástolni szokta. Nem az imában egyedül, nem a panaszban merül ki az élő, tetterős katolicitás. A hol az eszme nem lát napvilágot, hanem a lélekbe szorul, a hol a lélek melegtől tétlen marad az akarat, néma a nyelv — fél katolikus az ilyen ember. — „Sok katolikusaink vannak Isten előtt, — mondja Simor. — Volnának annyian a világ előtt! Vannak félreeső kápolnáknak vagy csendes miséken; volnának csak annyian a polgári élet zajos piacán! Melegednek sokan a tűznél Kaifás pitvarában; de mihelyt észrevétnének, egy gyáva szolgálónak csacsozásán elrémülve kiáltják: nem vagyok „Ultramontán, nem vagyok klerikális“.

A zárdák és iskolák, a szószék kiváló tényezői a kath. közvéleménynek. De a szellemi erők, a világnézetek papiroson vívják a döntő ütközetet, s jaj annak a félnek, amely csatavesztetten, serege roncsaival kénytelen a megsemmisülés homályába visszavonulni.

A nagy csaták sorsát sokszor a katonaság, nem a vezérek döntik el. Pipogya, gyáva sereget lángelkű vezér sem képes győzelemre vezetni. De lelkes sereg, önértetes, tetterős kath. tábor még a pokol hatalmasságai ellen is győzelemre segítheti — a katolikus sajtót.

Konrád Ferenc.

*) A szt. István-társ. 1884. közgyűlésén mondott beszéde.

A szociáldemokraták és a szövetkezetek.

Két oly tényről hozott e napokban hírt a sajtó, miket sehogy sem lehet egymással meg egyeztetni. Azaz lehet, de e megegyezésben nincs köszönet.

Az egyik a cionista mozgalom vezetőinek keserves panasza a zsidóság anyagi pusztulásáról, a másik a szociáldemokraták azon határozata, hogy programjukba veszik a szövetkezetek terjesztését a munkások között.

rá varrt sárga és vörös színű virágok pedig borzalmasan hatnak. Úgy fest ez a képtelen viselkedés, mintha csupa sebhely volna a felénk vándorló alakok arca.

De ez még csak tűrhető, hanem midőn elénkbe tolják azt a sok vak gyermeket és öreget, a kiknek kicsurgott szemén egész légyraj ülpedett mng, midőn előhurcolják fekélyes betegeiket, a kik félig meztelenül, borzasztón elhanyagolt sebeiket mutogatva, velőtrázó sivitással baksisért sipognak, akkor már idegzetünknek az ereje a végső határig van megfeszítve.

Ha még meg nem jegyeztük volna, itt van a helye azon szomorú jelenség felemlítésének, hogy a jeruzsálemi szegény sorsú mohamedán és zsidó lakosságot, iszonyúan sújtják az egyiptomi szembetegségek. Sehoh annyi vakot nem láttunk, mint itt. Ezek a szerencsétlenek leírhatatlan nyomorban az utcák szélein fetrengnek és baksisért rimánkodnak, olyan éles, velőkig ható hangon, mely órákon át a fulánkba cseng. Vagy a nyomor legsötétebb árnyaként követik az idegeneket, eléjük vonszoltatják magukat, mint a hogy a jelen alkalommal is történt.

Csak nagy nehezen tudtuk némiképp kielégíteni ezt a váratlanul nyakunkba szakadt koldúscsoportot, s örültünk, midőn tovább folytatva

Miért nem férnek ezek össze a semmi rosztal nem gyanító ész előtt.

A panasz zsidó ajkáról zeng oly ékesen, mint a jerikói trombiták. Azt kürtölk világga, hogy 20 év mulva 800 ezer zsidó koldus lesz Magyarországon, ha az állapotok nem javulnak. Sőt — borzasztó rá gondolni — talán teljesen tönkre megy és örökre elpusztul e dicső faj, ha nem jön egy mentő gondolat.

Honnét e siralmak épen most, midőn egy a törvényhozás, mint a társadalom figyelme és tevékenysége az anyagi jólét emelésére irányul? A koalíciós kormány eddig tett intézkedései s a társadalmi akció minden becsületes uton törekvő embernek s első sorban a szegény népek csak hasznára válik. Ha valamiképen anyagi jobbléthez juthatunk, egyedül azon az uton, melyen indultunk.

Minden antiszemitizmus nélkül állíthatjuk, hogy a zsidóságnak épen ez a népmentő akció fáj, ebben lát rettenetes jövőt.

Hogy illusztráljam a dolgot, elég lesz a fogyasztási szövetkezetekre utalnom. Ezek a népmentő munka főtényezői. Az ily szövetkezetek hasznáról egy buzgó vezető nem rég a következő adatokkal számolt be.

„Az ötezer lakosú község ezeltől évente 250 hektoliter szeszt fogyasztott. Mióta a szövetkezet fenáll, ez a fogyasztás 200 hektoliterre redukálódott és helyette a borfogyasztás 80 hektoliterrel 200 hektoliterre emelkedett, ami elég szép bizonyíték annak az erkölcsi eredménynek, hogy a nép lassankint leszokván a pálinkaivásról, inkább az ártalmatlanabb borfogyasztás felé fordul.

Ez erkölcsi eredmény, amihez a szatócsonak kevés érzéke van és éppen ezért bemutatom az anyagi eredményt is, amit lelkiismeretes számítás alapján nyertem.

A szeszfogyasztás — amint már említettem — 200 hektoliter évente. Mielőtt a szövetkezet létesült, alacsonyabb szeszárak mellett a 70 fokos szesz ára hektoliterenkint 140 korona volt, vagyis fokonként 2 korona. Most — habár magasabb a szeszár — a 96 fokos szesz csak 160 koronába, vagyis hektoliterenkint 52 koronával kevesebbe kerül, mint a szövetkezet létesítése előtt. Ez az egész községre nézve 14,000 korona különbséget jelent. A borszükséglet ugyan csak 200 hektoliter évente, amely azelőtt 80 koronával lett értékesítve, míg ma a határozottan jobb minőségű bor hektoliterenkint 48 koronáért kerül forgalomba, ami évente 6400 korona megtakarítás a fogyasztókra nézve.

Cukorból 120 métermázsa fogyaszta a község. Ezt annak előtte 68 koronás gyári-árak mellett 88 koronával fizették. Ma a gyári ár 74 korona, az eladási ár pedig 80 korona. Ez is 920 korona nyereséget jelent a nép javára.

A petroleum-szükséglet 110 métermázsa. Régi ára olcsóbb beszerzés mellett 48 korona volt, míg a mai ár 40 korona, vagyis az egész szükségletnél 880 koronával kevesebb, mint a szövetkezet létesítése előtt.

A sószükséglet évente 400 métermázsa. Ez

utunkat egy érdekes fizikai tünemény előtt állítottunk meg.

Siloa faluval szemközt van a Josaphat völgynek legnagyobb nevezetessége, az úgynevezett Mária-forrás. Ez volt hajdan, a zsidó uralom idejében Jeruzsálem halastavainak és medencéinek fő tápláló forrása. Nevét attól a keresztény legendától nyerte, mely szerint a boldogságos Szűz és Sz. József ennél a forrásnál pihentek meg, midőn Názárethből Bethlehembe utaztak, hogy Augustus császár parancsához képest őseik fészkeiben jelenjenek meg az összeíró birodalmi küldöttség előtt. Régi neve Gichon, s ezen a néven Jeruzsálem történetében fontos szerepet játszik.

A forrás a szünetelő forrásokhoz tartozik, ezek között érdekességre nézve az első helyen áll. Vize csak a nap bizonyos részében források, még pedig olyképp, hogy a téli időszak alatt 3—5-ször ered meg az ér, nyáron rendszerint kétszer, a legnagyobb szárazság idején, őszkor csak egyetlen egyszer. Mohamedán néphit szerint a forrás erénél egy sárkány lakik, ez, ha haragszik az emberekre, akkor beállítja, ha nem haragszik, megindítja a víz folyását.

A minden bizonynyal eredeti tünemény okát a fizika könnyen magyarázza meg. A szikla

annakelőtte 28 koronába került, míg ma 25 korona árban kerül a nép közé. Ez is 1200 korona haszon.

A rudvas ára ezelőtt 28 korona volt, míg most 25 korona, 200 métermázsza évi fogyasztásnál tehát 600 korona a különbség. Főlegesen tovább folytatnom. Hat árucikknel 21,400 koronát takarít meg az a nép, amelynek összes egyenes állami adója tizenötezer korona és amely hajlandónak mutatkozott arra, hogy az áruzsorával foglalkozó szatócok átkozódásai közben „beugorjon” egy fogyasztási szövetkezet létesítésébe.

Ezek a számok fényesen bizonyítják, mily áldásos a népre a szövetkezeti eszme, de fényesen bizonyítják azt is, mily óriási haszontól fosztja meg a szövetkezet a jobbára zsidó falusi szatócokat.

Érthető tehát a zsidóság panaszja. A mily arányban terjed és virágzik a szövetkezés, oly arányban vesztí lába alól a talajt a kereskedésből élő zsidóság.

De épen azért érthető, hogy a szociáldemokrata vezetők, kik ugyszólván mind zsidók, épen most, midőn a szövetkezetek a zsidóság anyagi jólétét fenyegetik, a szövetkezetek terjesztését határozzák el.

Talán meghasonlott volna a mindenkor és mindenben egyetértő és szorosan összetartó zsidóság? Talán a szociáldemokrata agitátorok jobban akarnának törődni keresztény munkásnépünkkel, mint saját hitsorsosaikkal? Talán a szociáldemokrata vezetőség jobb észre tért, hogy a szövetkezeteket, miknek halálos ellensége volt eddig, most buzgón terjeszteni akarja? Ilyeneket senki sem hisz. Masutt van a dolog nyitja.

A zsidó észjárás egy jól készített terve rejlik az ártatlannak s humanusnak látszó kezdeményezésben. Ez az elem mindig szerencsés volt abban, hogy minden fegyvert, mely ellene irányul, jókorán és ovatosan magához ragadjon és saját védelmére forgasson.

Igy tett a szocializmussal is. Mindenki tudja, hogy a szociális eszme keresztény gondolat. Hogy a szocializmus elvei szerint berendezett társadalmi élet szinte eszmenyi megvalósítása volna az életben a krisztusi igazságosságnak és felebaráti szeretetnek. Kétségtelen az is, hogy az igazi szocializmus kereszténység nélkül fából vasrika. S ha győzedelmeskednek az igazi szocializmus, az a kereszténység győzelmé volna.

S mégis mit látunk? A szociális mozgalomban a vezérszerepet a zsidóság ragadta magához, mely oly messze áll a keresztény törekvéstől, mint Makó Jeruzsálemtől. S miért? Hogy e hatalmas korszerű fegyvert, mely a kereszténység védelméül szolgálna, a kereszténység ellen saját érdekeinek hasznáira forgassa. Hatalmat, dicsőséget s pénzt szerez általa s a nép, melynek javára a szocializmus helyes vezetés mellett munkálkodhatnék, csak kárt, erkölcsi és anyagi romlást lát a szocializmusból a demokrata vezérek jóakarataiból.

Igy lesz az a szociáldemokraták szövetkezeteivel. Busásan jövedelmező üzlet a szociáldemokrata vezérek kezében. Tőlünk keresztényektől függ, hogy a feltolakodó hamis jóakaróktól szabaduljunk.

mélységében, a forrás eredőjénél egy természetalkotta medence van, melybe sok kis éren át folyik a víz. A medencéből egy csatorna vezet a föld felszínéig. Ennek a csatornának tompaszög alakú hajtott nyílása van. A nyílás egyik szára a medence feneké felett kezdődik és részatosan emelkedik a medence magasságaig, itt lekonyul, s így lekonyulva fut ki a föld felszínére, a hol a vizet kiömleszt. Nyilvánvaló, hogy ennél a kiömlésznél a szívócső törvénye érvényesül, mely szerint a medencéből a kifolyás meg nem indul mindaddig, a míg a víz a csatorna hajlásáig nem emelkedik. Ekkor ömleni kezd és ömlik, a míg a medence a csatorna nyílásának szintjéig ki nem ürül.

A Mária-forrás hajdan a Siloa-tavat is táplálta, s részben még ma is táplálja. Ez a tó gyönyörű csarnokokkal volt körül építve, s a zsidók nagyon szerettek ezekben a csarnokokban tartózkodni, a sátorok ünnepén, az egyetlen zsidó böjti napot, melyet a nép nálunk hosszú napnak hív, megelőző napok alatt ujongva merítették a tó vizéből, s meglocsolták vele a templom márványpadlóját. A keresztényeknél a ma már majdnem teljesen kiszáradt tó azért állott tiszteltben, mert a született vakot, a kinek meggyógyításáról Sz. János evangélista tesz említést,

Levelezés.

Missen, 1907. jan. 12.

Panasz egy trencsénmegyei község közigazgatási beosztása miatt.

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Az új jegyzőségek alapításakor teljesen figyelmen kívül hagyták Bércecs (Alsó-Poruba) község lakosainak érdekét, a mennyiben a helyett, hogy ügy közigazgatásilag, mint anyakönyvileg az új trencsénteplici körbe vonták volna be, mindkét tekintetben a felsőtölgyesi körjegyzőséghez csatolták.

Ez pedig érzékeny sérelem a bércecsiekre nézve és mondjuk ki egész egyenesen, meg nem engedett igazságtalanság.

A bércecs lakos egy minden tekintetben jó, minden időben járható vicinális úton közlekedhetik a trencsénteplici körjegyzőségi hivatalal, s útjában, mely őt a vasúthoz fűrdőhöz, a megyei és járási székhelyhez vezető, érinti egyúttal a Missen községi, reá nézve illetékes plebániát is, melyben gyermekeiket keresztelteti, házasságait köti.

A jelenlegi helyzetben arra van kényszerítve ez a jóvaló nép, hogy a körjegyzőségi és állami anyakönyvi hivatalt keresse az úttalan és csakis egy jókora nagy hegygerincen át vezető gyalog ösvényen megközelíthető Felső-Tölgyesen. És ha itt elvégezte a teendőit, s esetleg még a misseni plebánián is van dolga, újra meg kell tennie a nehéz járást utat, s azonkívül még az 5 kilométernyire fekvő Missenbe kell fáraduia.

Hányszor esik meg azonban, hogy az időjárás miatt teljes lehetetlenség a hegygerincet megmászni, s így a nép nem egy ízben önhibáján kívül a törvény előírásainak eleget nem tehet.

De lehetetlenség is a csaknem 1000 lakosú községet arra kényszeríteni, hogy akkor, midőn egyenes és jó úton egy óra alatt eljuthatna a körjegyzőségi és anyakönyvi hivatalokba, hiába való járkálással pazarolja az idejét és külön-külön fáradjon az egymástól távolos hivatalbeli székhelyekre.

Tekintsék meg az illetékes körök a térképet és látni fogják, hogy már a földrajzi fekvés is parancsolja, hogy Bércecs község a trencsénteplici körhöz csatoltassék.

A községek körjegyzői beosztásánál a nép és a közigazgatás érdeke a fő szempont. És az érdek itt még a felső-tölgyesi körjegyző szolgáltatási érdekével is összevág. Az illető jegyzőre nézve ugyanis tiszta előny az, ha kivonatik a hatásköréből egy olyan község, melyet jó időjárás mellett is nehezen, rossz időjárásban pedig sehogy sem közelíthet meg.

A bércecsi nép mindent megtesz a sérelmes helyzet orvoslására, de illőbb dolog lenne, ha a hatóság önmagától és nem unszólásra mielőbb véget vetne ennek a közigazgatási szempontból tűrhetetlen állapotnak

D.

Németpróna, 1907. jan. 12.

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Szivemnek jó esik, hogy egy közérdekű eseményről értesíthetem.

Ő csász. kir. Fensége Izabella Főhercegasszony nemes szívének sugallatát követve 1895. évben egy együletet alapított, melynek feladata, hogy a felső-magyarországi parasztnőknek a himzés és csipkeverés terén tapasztalt ügyességét szakavatott vezetés által lehetőleg tökéletes színvonalra emelje, s a népnek ezáltal új keresetforrást nyújtson. Jelenleg az egylet hat tanműhelyt tart fenn. Cifferen kettőt, Zavarou, Lopassou, Dubnicou és Papradnou. Az egylet intézeteiben igen szép és jutányos árú miseruhák és oltárterítők is készülnek s nagyon kívánatos volna, hogy ha a Ft. papság e hazafias célú intézményt felkarolná. Cim: Izabella háziipar Egylet Pozsony.

Ujabbán ugyanezen fenkölt s nemes gondolkodású Főhercegasszony Németprónán és vidékén Ft. Bossányi József nyug. plebános által megkezdett faipart akarja nagyobb lendületbe hozni. E célból Ft. Bossányit f. h. 3-án Wien-be rendelte s vele ez ügyben kimerítően s a legnagyobb érdeklődéssel tárgyalt. Bossányi három év óta már állami segélyben sem részesül s annak dacára nagy nélkülözések közepette csekély 400 frtnyi nyugdíjából még most is 3-5 muukást foglalkoztat Németprónán.

Ő Fensége nagyon szívélyesen s kitüntető módon fogadta s behatóan tudakozódott összes körülményeiről, hogy miért vesztette el az állami segélyt, miért van nyugdíjazva stb. s buzdította, hogy e nemes cél szolgálatában, mint eddig oly kitartással az akadályoktól vissza nem riadva mindvégig kitartson s közbenjárását minden tekintetben megígérte. Bossányi valóban azon ideálisan gondolkozó férfú, kinek főcélja az volt s ma is az, hogy e vidék szellemileg s anyagilag alacsony színvonalon álló köznépp helyzetét javítsa s ezen szegény vidékből egy második gazdag Schwarewaldot képezzen, ki a legnagyobb nélkülözések között emberfeletti munkássággal s a legszentebb keresztény szeretettel s tiszta önzetlen hazafias gondolkodással e nemes ügyet szolgálta, s hogy célt még eddig nem ért, ez nem az ő hibája és mulasztása folytán történt, hanem tisztán csak azért, mert nem részesült a kellő támogatásban s sokak által félre értve lett. Jelenleg azonban a legmagasabb helyen munkássága s kitartása kellő méltánylásban részesült, a mennyiben a Főhercegasszonynál szűkebb családkörű ebédre is volt hivatalos s másnap az udvari kápolnában szt. misét szolgált, melyen Ő Fensége is jelen volt s kezéből a sz. áldozást vette fel. Ő Fenségének nemes működése magas gondolkodásáról, fenkölt szelleméről, rajongó hazaszeretetről s a szegény felvidéki nép iránti jóindulatról tanuskodik.

Adja a jó Isten, hogy ezen anygali jószágú Főhercegasszony Magyarország szegény népét még az évek hosszú során át boldogíthassa s még meg-

ehoz a tóhoz küldte az Üdvözítőt. »Eredj«, mondta neki, »mosdjal meg Siloa tavában«.

A pompás csarnokok elpusztultak és romokban hever az a keresztény kolostor és templom is, mely a középkorban épült a tó körül. Az egykor oly nevezetes helyet szemét és om-ladéck fedí.

Kimerítve délelőtti programunkat, feszült érdeklődéssel néztünk a délutáni napirend elé, melyre a többi közt a zsidók panaszfalának meglátogatását tűzte ki vezetőségünk.

E sorok írójának emlékezetében volt báró Atzél Bélának egyik nyilatkozata, a ki, midőn szemére vetették, hogy csak sportot űz, a helyett, hogy inkább a szegény emberek dolgával foglalatokodnék, azt mondotta, hogy ő, mióta Jeruzsálemben a hajdani fényes templom falánál siránkozó zsidókat látott, minden szerencsétlen ember iránt részvétet érez, és a mi a saját személyét illeti, minden fényűzést utál. »Nem hordok azóta«, úgy mond, »aranyórát magamnál, nem ékszert, ruhámat a legolcsóbb szövetből csinálatom, és soha sem megyek el kéregető ember mellett, a nélkül, hogy nem adnék neki alamizsnát«.

Báró Atzél Béla különködő hajlamokkal bíró ember volt, s azért azt is gondolhattuk,

hogy a mit ő annyira megindítóan mondott, az nála talán csak egy hirtelen fellobbant érzésnek a benyomásából származott. Kíváncsiak voltunk tehát, vajjon csakugyan olyan megindító-e az a látvány, mely a zsidók panaszfalánál szemünk elé tárul?

De mielőtt kíváncsiságunkat kielégíthettük volna, egy förtelmes utat kellett megtennünk. A panaszfal ugyanis a mogrebinok által lakott városrész mögött van. A mogrebinok, dényugati Afrikából Palaestinába szakadt mozlímok. Arcbőrük olyan fekete, mint a négerké, nyomor és tisztátalanság tekintetében Jeruzsálem összes lakóit felülmúlják. A mit látunk és elszenvednünk kellett, mikor ronda lakásaik mellett elmentünk, azt lehetetlen leírni. Itt már a piszoknak és a szennynek olyan tájain járunk, melyeken az európai embernek huszonnégy óra alatt el kellene pusztulnia.

Maga a panaszfal még jelenlegi romjaiban is hatalmas alkotás. Hossza 48, magassága 15 méter, alsó rétegei nagy gránit kockákból állanak, melyek között óriási nagyságú, 4-5 méter hosszú köveket láthatunk. De épen a legnagyobb kockákat kezdte ki az enyészet, mely semminek sem kegyelmez, csak a fájdalomnak, ezt az egyet el nem pusztítja soha.

Adieu.

élhesse ama boldog napot, midőn fáradhatlan munkásságának gyümölcse százezreket jólétbe hozni fog.

Kiváló tisztelettel,

Rátsits Ferenc,
slelkész.

Ujdonságok.

Egyházi hírek. Petrások Ágoston, legutóbb volt komjáthi káplánt, hasonmindságban Bakabányára neveztek ki.

Installáció. A mult héten kinevezett két nyitrai kanoonoknak, Steszkal József és Bartossik dr.-nak installációja január 17-én lesz.

Orel Géza, nyitrai pénzügyigazgató helyettes, mint örömmel értesülünk, pénzügyi tanácsossá neveztetett ki. Ez alkalomból Győrbíró Samu kir. tanácsos, pénzügyigazgató, f. hó 11-én az összes pénzügyigazgatósági tisztviselők jelenlétében szívből üdvözölte az új pénzügyi tanácsost. Orel úrban a nyitrai pénzügyigazgatóság egyik legtevékenyebb, szorgalmas, tisztakezű tagját érte a kitüntetés, mert is részünkről is szívből üdvözöljük.

Erdőtisztviseli eskü. A földmivelésügyi miniszter megengedte, hogy *Kubinyi* Endre, a nyitrai püspökség uradalmi pénztárosa, azon az alapon, mivel erdészeti akademiát végzett és a püspökség több erdőségének kezelését ellenőrzi, úgyszintén uradalmi szőlőket kezel, erdőtisztviseli esküre bocsáttassék. Kubinyi az esküt f. hó 8-án tette le a közgazgatási erdészeti bizottság előtt, s ezzel elnyerte a törvényes erdőtisztviseli minősítést. Az uradalomnak minden bizonnyal csak javára válik, ha tisztjei nem csak gyakorlati szakképzettséggel bírnak, hanem a minősítési törvény követelményeinek is megfelelnek.

Kinevezés. Dr. Fityma Sándort, ki néhány év előtt még mint albiró működött valamelyik nyitrai megyei vidéki járásbírósnál, a királyi táblai bírónak nevezte ki Budapestre.

Esküvő. Skorpió Ágoston tónett-gyári tisztviselő január 12-én oltarhoz vezette Horváthy Imre pénzügyőri főbiztos kedves leányát Juliska kisasszonyt. Az esketési szertartást Jeszenszky Alajos apátkanonok vezette.

A Kath. Kőr ma, vasárnap délután 6 órákor tartja 5. felolvasó estjét a következő változatos műsorral. 1. Ének. 2. *Schöndorfer* Gy. kir. kat. mérnök felolvasása a csillagászat tudományos köréből. 3. Zene. 4. „*Csak hadnagytól né*“ c. egy felvonásos bohózat előadása *Schöndorfer* Gyuláné úrnő, *Bieliczky* Margit k. a., *Anda* Lajos *Chmielovszky* József, *Harmath* Arthur urak által. 5. Ének. Az előadás után vacsora a la carte Berkes zenéje mellett stb. Belépő díj nincs. — A 6. felolvasó est január hó 20-án vasárnap d. u. lesz a következő műsorral. 1. Ének vagy zene. 2. *Roch* Gyula főgymn. tanár előadása „Az ember és az állatvilág”-ról számos vetített képpel. 3. Zene. 4. Monológ. 5. Ének stb. — A 7. felolvasó estén, mely január 27-dikén, vasárnap szintén 6 órákor lesz megtartva *Verébely* Géza, kereskedő és *Kocsis* József, főgymn. tanár fognak felolvasni a szokott programszámok között.

Új gazdasági tudósító. A földmivelési miniszter báró Starnfeld Aladár számtartót, bajmóczyi lakost, a privyeyi járásba gazdasági tudósítónak kinevezte.

Táncmulatság. Jövő vasárnap, január 20-ikán a Kath. Legényegyesület farsangi táncmulatságot rendez. — Megelőzőleg színre kerül *Kasza* Vilmos érdekesnél érdekesebb helyzetekben gazdag énekes népsziműve: „Erdők királya”. 21 szereplő, 3 felvonás és 2 változás. Történik a Bakonyban a 48-as szabadságharc idején.

Szociális előadás. A nyitrai ker. munkásegyesületben az egész téli időszakban április 15-ig vasárnaponként tartandó előadások mátol kezdve délután 5 órákor lesznek, tehát egy órával később, mint eddig. A mai előadás a munkáskérdés okait fogja ismertetni, azaz a munkáskép válságos anyagi helyzetéről.

Táncestély. A Nyitrai Katholikus Kőr, 1907. február 2-án (szombaton) az „arany szarvas” szálloda dísztermében zártkörű táncestélyt rendez. Kezdeté esti kilenc órákor. Belépti díj: 2 kor., családjegy 5 kor. — Rendező-bizottság: *Kubinyi* Endre elnök, *Chmielovszky* József alelnök, dr. *Bartal* Mihály titkár, *Fabián* Lajos pénztáros, *Dégel* Ferenc és *Péry* József ellenőrök. Tagok: *Anda* Lajos, *Baás* Ferenc, *Biró* Bela,

Boronkay Lajos, *Emődy* József, *Fabuss* Béla, *Harmath* Arthur, *Hercmánszky* Imre, ifj. *Huszár* István, *Kakuk* Sándor, *Kocsis* József, dr. *Kopp* Tibor, ifj. *Kubányi* István, *Kubinyi* Sándor, dr. *Oszuszkó* Sándor, dr. *Ötvös* Aladár, ifj. *Rácz* István, *Rády* Ferenc, ifj. *Streihammer* Antal, *Streihammer* Sándor, *Szvoboda* Béla, *Talcsik* Károly, *Tombor* László, dr. *Tombor* Valér, *Vass* Károly, *Zlinszky* Endre.

Meghívó. Január hó 13-án ma, vasárnap délután fél 4 órákor a nyitrai cselédügy érdekében gyűlés tartatik a helybeli Kath. Legényegylet (Piarista utca 22. sz.) egyik termében. A gyűlésen a kirendelt taggyűjtő bizottság beszámol működéséről s az egyik előadó a gyűlés elé terjeszti az „Otthon” működési szabályzatát. A szabályzatot a gyűlésen kijelölt felülvizsgáló bizottság kapja, hogy az esetleges hiányokat pótolja és hibáit kijavítsa. A gyűlésen szívesen várjuk az érdeklődő s jól felfogott érdeklődő szívkön viselő úriasszonyokat.

A ker. munkásegyesület közgyűlése. Az elmúlt év április havában alakult és azóta nagyon növekedett s folyton gyarapodó ker. szociális egyesület jan. 20-án délután 4 órákor rendes évi közgyűlést tart. Ez alkalommal első ízben fog a nyilvánosság előtt eddig kifejtett működéséről beszámolni. A közgyűlésre az egyesület meghívót bocsátott ki, de ez uton is kéri rendes és pártoló tagjait s az érdeklődő közönséget, hogy a közgyűlésen mennél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjenek.

Az ipartestület táncvigalma. A „Nyitrai városi Ipartestület” február 19-én szombaton, a Szarvas szálló dísztermében részben házalapjának gyarapítására, részben pedig az elagott iparosok segélyezésére zártkörű táncvigalmat rendez. Kezdeté este fél 9 órákor. Belépő-díj személyenként 2 korona, családjegy 5 korona. A mulatság iránt városzerte nagy az érdeklődés.

Gazdasági lap Nyitrán. A Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület egy gazdasági szaklapot szándékozik már legközelebb kiadni, amelynek szerkesztője valószínűleg az egyesületi titkár lesz. A szaklapot az egyesület tagjainak a fizetett tagsági díjak fejében ellenszolgáltatásként adná az egyesület.

Halálozás. Kutvaszer Mária urhölgy jan. 7-én Ny.-Ivánkán szélhűdés következtében hirtelen elhunyt. A kegyetlen halál az agkoru édes anyja oldala mellől ragadta el, kinek éveken át hűséges ápolója volt. Az elhunytban Kutvaszer István nyitrai kanoonok s papnevelői kormányzó nővérét gyászolja. — Az ö. v. f. n.

Schematizmus. Most jelent meg a nyitrai egyházmegye új névtára 1907. évre. Az egyházmegyei hívek száma 350,398. A papság száma 237, beleértve a nyugdíjasokat és a különböző hivatalokban az egyházmegye területén kívül levőket is. Lelkészkedéssel foglalkozik összesen 194; ezekből 121 plébános, 27 adminisztrátor, és 46 káplán. A káplánok száma az egyházmegyében tehát éppen felére olvadt le; mert a rendszerezett kápláni állomások száma 94. — E fogyatkozáson ez évben nagyobb részt ütött a halál, mint a mennyit az után a növesztés pótolni képes. Mult évben ugyanis meghalt 11, gyakorlati életbe pedig csak 6 lépett, vagyis a halál által okozott veszteségnek csak 54% lón pótolva, nem is említve a nyugdíjazást. A schematizmusban nagy felfordulást jelent, hogy a Trencsénymegye által eszközölt s a belügyminiszter által jóváhagyott trencsénymegyei községek most mind magyarnak. — Mint minden emberi mű. úgy ez is tele van gyarlósággal. Pl. Nagysztricie lett Nagysándori, Kissztricie — Kissandori, és Rongyosztricie már Eszterce. Az egyik Kottesó Kutasra van magyarosítva, a másik megmaradt eddigi „tótos” nevével. Micsoda magyarosítás az Nemőcz (Nimnicza) és Bezdédfalva (Veszka-Bezdédov.)

Minta-cselédlakások. A földmivelésügyi miniszter 84 részletes tervet bocsátott közzé, melyek azt a célt szolgálják, hogy a birtokosok cselédlakások építésénél mintával bírnak, s így megkönnyítessék olyan cselédlakások építése, melyek úgy az egészségügyi, mint az erkölcsi követelményeknek megfelelnek. A lakások jól méretezett szobákat és megfelelő nagyságú mellékhelyiségeket mutatnak célszerű beosztással, nagy dupla ablakkal és jó erős ajtókkal. A lakások költsége egy-egy család részére 800—1000 korona körül változik, kivételesen leszál 700—400 koronáig, valamint felemelkedik 1500—1600 koronáig is, a viszonyok szerint. Az országos átlagot vett egy-ségárák azonban olyanok, hogy a legtöbb birtok-

kos ha saját iparosait és munkásait veszi igénybe, esetleg saját építési anyagát használja, még jóval olcsóbban elkészítheti. Az összes tervekhez részletes költségvetés van készítve, továbbá részletes kimutatás a faanyag és egyéb építési anyag szükségletéről, úgy, hogy annak alapján maga a gazda is bevásárolhatja az építéshez szükséges anyagot, és otthon saját munkásaival kényelmesen összeállíthatja, sőt az is lehetséges ezen tervek és kimutatások alapján, hogy nagyobb szükségletnél az ácsmunka az erdőben, vagy faraktárnál kidolgozható és készen szállítható az építés helyére. — Most már csak az iparos munkások javára is kellene hasonló gondoskodásnak történnie. A gyárak és gyártelepek birtokosai sokkal könnyebben valósíthatnák meg a célszerű munkáslakások ter- vet, mint a nehéz viszonyok között élő és nagyon változó jövedelemmel rendelkező mezőgazdasági birtokosok.

Izabella főhercegnő s a magyar ipar. A zsolnai kiállításon a legérdekesebb pavilonok közé tartozott Bossányi József a fenyveschvojnica gyermekjáték iparral. Izabella főhercegnő, kinek a művészies kivitelű iparcikkek akkor nagyon megnyerték a tetszését, most Bécsbe hivta Bossányit és fölkérte, hogy magyar stylt is vezessen be a butorkészítéshez, s megígérte, hogy törekvését tőle telhető módon támogatni fogja.

A tardoskeddi munkásegyesületben január 6-án szép számmal jöttek össze a munkások. A gyűlést Kopecsni János építőmunkás nyitotta meg, lelkes szavakkal esetelt a munkások kötelességét és bajait, megmondta mi ezekkel szemben a teendőnk, ismertette a Nagysurányban megtartott gazdatisztek közgyűlésén megadott választ és elfogadásra ajánlotta. Ezután id. Tóth Mihály lépett a szónoki emelvényre és kitért arra és összetartásra buzdította a jelenvolt munkásokat. Lelkes szavai után Kopecsni János zárta be a gyűlést.

A Nyitrai keresztény Nőegylet által annak menházában rendezett Karácsonyfa-ünnepele kiadásaihoz hozzájárultak: *Thuróczy* Vilmosné urnó 20 kor., *Ocskay* Lászlóné 15 kor., *Főtisztelendő* dr. *Franciscy* Lajos úr 30 korona. Természetbeni adományokkal: *Tombor* kornélné urnó, *Krámer* Adolf és fiai urak, *Gürtelschmidt* Károly úr, özv. *Plechné* urnó, *Krész* József úr. A gyönyörű Karácsonyfát *Sándor* Pálné urnó ajándékozta. A Nőegylet ez úton nyilvánítja hálás köszönetét a nemes adakozóknak.

Látogatás szent Antalnál. A nyitrai irgalmas nővérek templomában egy kis méretű, de díszes szobor áll, melynek jellegére az alatta elhelyezett gyűjtőperzsely emlékeztet. Pádai Szent Antal trónja ez, melynek a vallásos tisztelet találkozik szokott a jótékonyssággal. A perzsely a szegények takarékpénztára, melybe azonban a betéteket nem maguk a szegények rakják be, hanem a jótévedők. S ha már más itt a befizetés rendje, másnak kell lennie a kifizetés módjának is. A betétekkel a tulajdonosok többé nem rendelkezhetnek, de a kamatok őket és csak őket illetik meg. Érdeklődvén a takarékpénztár állapota iránt, látogatást tettünk Szent Antalnál és tudakoltuk, hogy mennyit kaptak pártfogoltjai a mult évben a perzsely soha ki nem fogyó fillereiből. Amolyan merész interview volt ez, mely megérdemelte a fáradságot, mert örvendetes adatok birtokába juttatott. Megtudtuk ugyanis, hogy az elmúlt évben a perzsely pénzéből 1115 kenyert kaptak a szegények, azonkívül tetemes mennyiségű lisztet, krumplit, rizst, darát és hasonló élelmi szereket. Hallván ezeket a meglepő adatokat, csodálkozásunknak adtunk kifejezést, hogy az általános drágaság ellenére is, mely kétszeresen sújtja a szegény embert, a mennyiben nem csak az ő megélhetését nehezíti, hanem a jótévedői is, ilyen dicséretes eredménnyel működött a kis takarékpénztár. „Mi ez?” volt a válasz, „de látná csak a betétek kamatait!” Azok vajjon nagyok lehetnek-e, kérdeztük. „Ha nem volnának nagyok, akkor ilyen inséges időben nem szaporodnának a betétek. A mi ki nem fizeti magát, az nem szokott gyarapodni. A jótékonyaság tőkéi is annál magasabb kamatot hoznak, minél drágább az élet és a pénz. Elvonni valamit magunktól, a mi nekünk is el kellene, annál nagyobb

érdem, minél nagyobb a saját szükségünk". Tehát jól jártak a betevek? kérdeztük végre. „Jól, mert bírják jótéteményeik érdemét és lelkeikben hordozzák azt a tudatot, hogy irgalmassági hajlamukat az élet nehézségei nem törték meg. Ez pedig az áldozatkészség hatalmas tőkéje, mely után az Isten magas százaléku kamatot fizet". A nyert felvilágosítások után teljes megnyugvással hagytuk el Szent Antal takarékpénztárát, melyet a nagy szent égi pártfogásának hatalmával oly áldásosan kezel.

Hétfői esték. Mult hétfőn a Kath. Legényegyesület nagyszámú vendégeinek és tagjainak élvezetes előadásban volt részük. Dr. Franciszy Lajos, theol. tanár „lourdesi” zarándokútját adta elő közvetlenül, megkapóan, sok érdekes epizóddal tarkítva: az utat, a megérkezést, a fogadást, a felvonásokban való részvételt, beleszóve a zarándokhely rövid, megkapó történetét. A híres szentségi körmenetekről is szólt, a mikor a csodás gyógyulások történi szoktak. Akkor is, épen a magyar papok csapata közelében egy világtalan nő hirtelen visszanyerte látóképességét. Egyéb kisebb gyógyulások is történtek, melyeket természetes úton megmagyarázni orvosok sem tudnak, bizonyosságul annak, hogy a „lourdesi” eseményeket csak fensőbb erő beavatkozásával tudjuk megérteni. Az estét Mailinger és Simek tagok ügyesen alakított vig magánjelenetei tették változatosabbá. — Holnap, hétfőn Roch Gyula, főgymnásiumi tanár tart nagyérdeműnek ígérkező előadást a kénről és kénsavról (ipari mérgezések) kísérletekkel. Ez úton is felhívjuk az érdeklődők figyelmét reá. F. J.

Köszönetnyilvánítás. Ó nagyméltósága Bende Imre, megyés püspök úr, mint minden évben, úgy ezidén is újev alkalmából a báni kath. legényegyesületnek 100 koronát adományozott, mely nagylelkű adományáért ez úton is legforróbb és leghálásabb köszönetet mond Ó nagyméltóságának az egyet elnöksége.

A tisztviselők és a baksis. Bihar megye közigazgatási bizottságának szégyenletes határozatára, melyben elvként mondotta ki a bizottság, hogy a közigazgatási tisztviselőknek szabad a felektől, tehát magánosoktól is ajándékot elfogadni, a nemzeti kormányhoz illő választ adott gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, midőn a képviselőház január 10-iki ülésében kijelentette, hogy az említett elvi álláspontot teljesen és feltétlenül elítéli. „A közigazgatási bizottságnak ez az álláspontja”, mondotta a miniszter, teljesen ellenkezik a közigazgatás kötelezettségeivel. A közigazgatás tisztviselője bírói szerepet visz, ennél fogva nemcsak teljesen részrehajlatlanul, pártatlannak kell lennie, de elkerülhetetlenül szükséges az is, hogy az egész közönség tudja, hogy reá senkinek, semmi egyének, legyen az bárki, bármi állású is, semmi befolyást gyakorolnia módjában nincs. Hiszen, sajnos, a közigazgatási tisztviselő napról-napra abban a helyzetben van, hogy büntetéseket mér ki, egyesekre súlyos, káros következményekkel járó határozatokat hoz és ha az egyesben az a hit támad, hogy nem az objektív igazság alapján hozták az ítéletet, hanem azért, mert a tisztviselő függésben van egyesektől, akkor anarchistákat nevelünk. Ennélfogva nem tekintve azt, hogy vajjon tényleg minden ily esetben a függés előáll-e, már a lehetőség, hogy előáll, a lehetőség, hogy azt hiszi az illető, hogy a tisztviselő befolyásolható, elég arra, hogy ezt a szokást a legszigorúbban elítéljem. Ennek megfelelően természetesen meg fogom a határozatot is semmisíteni, (Élenk helyeslés) és meg fogom hagyni, hogy a fegyelmi vizsgálatot erre a kérdésre kiterjesszék.”

Az alkotmányvédők vállain. A közönség köréből veszünk a következő közleményt: Midőn a Nyitramegyei Kaszinó alakuló félben volt, a társas kört szervező férfiak első sorban azoknak az összegyűjtésére fordítottak gondot, a kik a

volt szabadelvű körnek tagjai közé soha sem tartoztak és politikai multjuknál fogva a szabadelvű-párttól távol, vagy azzal éppen nyílt ellentétben állottak. De minthogy ezeknek a férfiaknak a számából olyan kiterjedt szervezettel bíró kör, mint a miödre az alapítók gondoltak, nem került volna ki, a taggyűjtést olyanokra is kiterjesztették, a kik bar tagjai voltak a szabadelvű körnek, még sem forrtak össze a haladó-párttal, melynek a szabadelvű kör volt a tenyész fészke. Haladó-pártiaknak a Kaszinóba való felvételét sokan annyira perhorreskálták, hogy a saját belepésüket egyenesen attól tették függővé, ha a Kaszinó ajtóit a haladó-pártiak előtt egyszer s mindenkorra zárva maradnak. És erre nézve az illetők ígéretet is kaptak. Ennek ellenére most azt látjuk, hogy a haladó-pártiak szép csendesen becihelődnek a vármegyei kaszinóba, még pedig az alkotmányvédők vállain. Legújabbban is egy notárius haladó-párti megyei ember, a felrevonult haladók bizalmasa, a ki elkeseredetten küzdött az alkotmányvédők ellen, jelentkezik a Kaszinó ajtaja előtt, és a helyett, hogy határozott elutasítással felelt volna neki, felkapták és a kaszinónak két előkelő tagja által felvételre ajánlják. E miatt nagy az elkeseredés a Kaszinó hazafias érzésű és független gondolkodású tagjai között, a kik közül már többen úgy nyilatkoztak, hogy abban a percben, melyben az illető haladó-párti korifeusz felvételét, szakítanak a kaszinóval, mert ök a politikai és a társadalmi kifogástalanság fogalmait el nem választják egymástól, sem nem hajlandók a haladókat a politikailag kifogástalanság közé sorozni.

Kaszinóbeli.

Missiók. A bélapataki hívek legszebb karácsonyi ajándéka volt a sz. missió, melyet Oravszky Rezső plebános gondoskodásából Csáka, Navrat és Grigely redemptorista atyák tartottak dec. 25-től január 2-ig, oly szép eredménnyel, mely a hívők lelkében maradandó kincs leszen. A hittérítők innét Csávojra távoztak, honnet Kosztolnafalura és Divékre mennek sz. missiókat tartani.

Furcsa jegyzőjelölés. Érsekújvárról írják lapunknak: Audódon, mely eddig a tótmegegyi jegyzőséghez tartozott, új jegyzői állást rendszerezettek. Audód eddig tisztán néppárti község volt. Az audódi jegyzőjelöltnak annyi a pártfogója, hogy az a járási főbírónak is feltűnt. Magához hívatta a leendő jegyzőt, kikérdezte, hogy kik az ő „magas protektorai” s aztán megígerte neki, hogy megválasztatja (íme a mi szabad választásaink!), de meg kell ígérnie, hogy az audódi néppártot a főbíró táborába tereli. Evvel a jegyzőjelölt többek előtt dicsekedett. *Ujvári.*

Eddig tudósítónk, a kihez azt a kérdést kell intéznünk, hogy kik azok, a kik előtt a jegyzőjelölt a fentebb elmondott dolgokkal dicsekedett? Lássuk a nyilatkozatukat, akkor tesszünk róla, hogy a jegyzőjelölést ne legyen szabad pártpolitikai célokra kizsákmányolni és a megye politikai pártjainak bármelyiket a háttérből titkon támogatni. A biharmegyei állapotokra vonatkozólag csak minap mondotta a belügyminiszter, hogy a kormány a közigazgatás tisztaságát a legnagyobb eréllyel fogja ezentúl is ellenőrizni. Ennek Nyitramegyében is így kell lennie.

A nikkelpénz szaporítása. A pénzügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, mely szerint a nikkellel éremkészlet 6.000.000 nikkellel megésszítendő ki. A törvény a kihirdetés napján lép életbe, azonban csak a mellett a föltétel mellett, ha a nikkellel érmek további veretése iránt a magyar szent korona országainak kormánya az osztrák birodalmi gyűlésben képviselt királyságok és országok kormányaival megfelelő szerződést köt.

A F. M. K. E. árvája. Thuránszky Zoltán liptó-thurapataki földbirtokos 1902. május havában fölkérte a F. M. K. E.-t, hogy Gajdossik András 7 éves árva tót fiút vegye pártfogásába, nehogy az a teljes elzűllés sorsára jusson. A F. M. K. E. teljesítette a kérést s a budapesti lapokban nemeslelkű emberbarátot keresett, a ki a kis árvát gondjaiba fogadja. Többen jelentkeztek, köztük egy miniszterialis főtisztviselő is, és egy egyszerű molnár, Fehér Gusztáv

biharmegyei ó palotai lakos. A F. M. K. E. az utóbbi ajánlatát fogadta el. Ekkor történt, hogy a kis Gajdossik András egy nyakába akasztott karton-papírossal érkezett Liptóból Nyitrára, a melyre az volt írva: „Ez a fiú Gajdossik András, árva gyermek s a F. M. K. E. központi irodája hívására utazik Nyitrára. Kérjük a tisztelt utazó közönséget és a vasuti kalauz urakat, hogy a kis fiút utbaigazítani és tanácsaikkal támogatni sziveskedjenek”. Gajdossik András meg is érkezett a jó emberek segítségével Nyitrára. Néhány nap mulva, 1902. okt. 11-én, a főtítkárr átadta a fiút Nagyváradon Fehér Gusztáv molnár-mesternek, egy fiatal, vagonos, de gyermektelen molnár-mesternek. Azóta minden félévben tudakozódott az árva sorsa felől a F. M. K. E. Mindig megnyugtató jelentést kapott. A fiú szépen fejlődött, jól tanult és mostoha szülőinek sok örömet okozott. „Jó magyar és vallásos ember lesz belőle” — írja Fehér Gusztáv 1904. március 2 án kelt leveleiben — s egyszermind fölkéri a F. M. K. E.-t, intézkedjek, hogy a fiút örökbe fogadhassa. A F. M. K. E. természetesen örömmel járt kezére a derék molnár-mesternek s Gajdossik Andrásból a mult év folyamán, mint Fehér Gusztáv örökbe fogadott fia, Fehér András lett. Nemrégiben levelet küldött a F. M. K. E. elnökségének, a melyet az igazgató-választmány legutóbbi ülésén fel is olvastak. A levél így hangzik:

Tekintetes Elnökség

Kedves szülőim s mind azon jó akaróim, kik eddig és ezután gondolnak rám, nevöket minden nap imáimba foglalom.

Kezeit csókolja

Fehér András.

Fehér András most mult tíz éves. Szorgalmasan járja az iskolát és a templomot s a szegény árva tót fiúból — Isten segítse és éltesse nemeslelkű szülőit — idővel még derék molnár-mestere s módos gazdája válhatik Bihar vármegye Ó-Palota községének. Adja Isten, hogy úgy legyen.

Segély tűzkárosultaknak. Lestyén község tűzkárosultjai részére a vármegye alispánja 250 kor. utalványozott, melyet a törvényhatósági bizottság jóváhagyott. Ujabbban a belügyminiszter nevezett károsultaknak 200, a budapesti „Jó szív” egyesület pedig 250 koronát adományozott.

Valamennyi kereskedelmi és iparkamarának! A szegedi gyorsírók egyesülete tudomásomra hozta, hogy jövő 1907. évi hűsvéti ünnepek alatt Szegedre egy gyorsíró-kongresszust hív egybe, melyen a magyar gyorsírás ügyének legégetőbb kérdései kerülnek tárgyalás alá. Többek közt egy országos gyorsíró szaktanács, esetleg állami gyorsíró-intézet, egyetemi gyorsírási tanácsok, szakképzett gyorsírástanárok nevelésének és díjazásának kérdése; továbbá kiképzett gyakorló gyorsírók, főleg kereskedelmi gyorsírók részére oklevelek kiadásának, a gyorsírástanárokat vizsgáló bizottság reformjának és a rendszerre vonatkozó szakkérdések feletti tanácskozások lesznek a kongresszus főbb tárgyai. Ugyanezen időben országos versenyírás is tartatik, még pedig tekintettel a kereskedelmi élet terén annyira szükséges német gyorsírókra, német és magyar nyelven. Sőt más egyéb nyelven is, ha az illető nemzet gyorsírói e célra pályadíjakat küldenek, mire alapos kilátásuk van, s így valószínű, hogy a versenyírás is nemzetközi lesz, ami még ezideig sehol sem tartatott. Az egyesület ugyanezen alkalomból nemzet- és rendszerközi gyorsírási kiállításra rendez, mely, tekintve a jelentkezéseket, nagyarányúnak és kedvező eredményűnek ígérkezik. Kiállításra kerülneken ugyanis mindennemű gyorsírási tan-, olvasó-, gyakorló-könyvek, folyóiratok s minden az írás problémájával foglalkozó művek. Továbbá írógépek, irónok, gyorsíró-tollak, irónfaragók, töltőtollak, írógépek, gyorsíró-gépek (ez utóbbiak hazánkban még nincsenek használatban), sokszorosító gépek és minden ezekhez tartozó kellékek és a gyorsírással kapcsolatos iparcikkek és termékek. A nevezett egyesület azon kérelemmel is fordult hozzám, hívjam fel az összes kereskedelmi és iparkamarákat akciójának anyagi és erkölcsi támogatására, valamint tekintettel arra, miszerint a gyorsírás a kereskedelmi életben fontos szerepet játszik, sürgős intézkedést kért aziránt is, hogy a kiállításra, valamint az azon való részvételre és anyagi és erkölcsi támogatásra az érdekelt cégek figyelme is felhívassék. Felhívom ennél fogva a kamarát, sziveskedjek a kerületbeli érdekelt cégeket a szóbanlevő kiállításra figyelmeztetni és egyúttal az egyesületet is ebbeli működésében a maga részéről is a lehető-

séghez képest támogatni. Tett intézkedéséről és annak várható eredményéről mielőbb jelentést kérek. Budapest, 1906. dec. 19-én. *Kossuth*, s. k.

A sztrajkok eredménye. A kereskedelmi miniszter most adott ki jelentést a múlt esztendőben előfordult sztrajkokról, hogy a munkások a sztrajkok folytán 800 ezer napot, azaz 3 millió koronát vesztek. A jelentés szerint az 1905. évben Magyarországon 335 sztrajkeset fordult elő; a sztrajkok 2154 üzemet érintettek, 39,742 munkás vett bennük részt; ha pedig a kénytelenségből nem dolgozó munkásokat is számításba vesszük (amilyenek például a teglahordó napszámosok, akik szintén kényszerítve vannak beszüntetni a munkát, mihelyt az épületen dolgozó kőművesek azt abbahagyják), a sztrajk által munkájukban megállított munkások száma még további 4902 fővel szaporodik. A sztrajkolók és kénytelenségből nem dolgozók együtt csaknem 800 ezer munkanapot és közel 3 millió korona munkabért veszítettek el. A sztrajk oka gyanánt legsűrűbben, kétszázötvenhárom sztrajkban, a munkabér emelésének követelése szerepelt, azután a munkaidő leszállításának követelése: 170 sztrajkban, gyakori követelések voltak még a bizalmi férfi rendszer elismerése, május elsejének megünneplése és a nem szervezett munkások elbocsátása is. A 335 sztrajk közül 99, vagyis az összes sztrajkok 18 87 százaléka végződött a sztrajkolók teljes sikerével, ellenben 109 sztrajk 24-31 százaléka teljesen sikertelenül végződött — a fennmaradó szám a részletes sikert elérő sztrajkokra esik.

Piaci árak. A Nyitrabeli Gazdasági Egyesület, a nyitrai piacon eladott terményeire vonatkozó jelentése 1907. évi január hó 9-ikén. Buza 13.80—14.50, rozs 13.40—12.70, árpa 14.—14.60, zab 14.60—15, kukorica 9.80—10. Látható gabona készletek: Buza 15,000 q. rozs 800 q. árpa 12,000 q. zab 400 q. kukorica 200 q. — A kínálat és kereslet valamennyi gabonaneműben nagyon csekély. Árpában igen csekélyek a készletek, a búzában még volnának, de a termelők jobb árak reményében nem hozzák a piacra készleteket.

Általános feltűnést keltenek mindenütt a „Milleniumtelep“ Nagyösz, Torontál megye, szőlőültvényai, melyek már az első évben, 11¹/₂—2 m. magasságra fejlődnek és a szőlőbirtokosoknak tetemes hasznot hajtanak. A telep nagy magyar vagy német, vagy román vagy szerb nyelvű főirjegyzékét mindenki ingyen kapja, ki címét levelező-lapon tudatja.

Parmai ibolya szappan. E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdó szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolyaillatot? S ha e kedves és gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt is tudjuk, hogy az arcóbort finomítja, üdíti, ugyanarra, hogy még a legérzékenyebb arcőrűk is nagy eredménnyel használhatják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségűben ilyen árértékű külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmas pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 darab 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Készítője Szabó Béla pipere-szappangyáros, Miskolcon. Kapható Nyitrán, Kubányi István drogériájában.

Irodalom.

Szerzeteseink mezőgazdasági tevékenysége 1526. előtt. Irta: *Érdújhelyi* Menyhért. Ily cím alatt egy füzet jelent meg a Szent-István-Társulat Tudományos és Irodalmi osztályának kiadásában. A füzet megírására alkalmasul szolgált az a támadás, melyet Takáts Sándor intézett Érdújhelyinek „A kolostorok és káptalanok befolyása Magyarország mezőgazdasági fejlődésére“ című tanulmánya ellen. Takáts Sándor a „Századok“-ban tagadta azokat az érde-
meket, melyeket Érdújhelyi a bencéseknek, premonstreieknek és cisztercieknek tulajdonított. Érdújhelyi jelen tanulmányában válaszol Takátsnak. Kimutatja, hogy a szerzeteseknek halhatatlan érdemei vannak nem csupán Magyarország civilizációja, hanem egyúttal mezőgazdasági fejlődése körül is. Állításának bizonyítására oly szaktekin-
télyeket idéz, kiknek művei egész Európa tudományos világa előtt nagy értékkel bírnak; részint a legkiválóbb hazai írókra hivatkozik, kiknek tekintélyét Takáts is elismeri. Ezekből a forrásokból bebizonyítja, hogy a magyar szerzetesek, mint gazdasági téren úttörők s a nép tanítói, tevékenységükkel örök hálára kötelezték az emberiséget. Egyúttal Takáts fejére ráolvassa egy nagy-
nevű történetíró eme mondatát: „a középkori szerzetesek érdemeit nemzetgazdasági tekintetben csak tudatlan és rosszlelkű emberek tagadják“.

Sz. Izidor, a földműves példaképe. Toussanii János P. után fordította Dr. Janda N. József. Napjainkban, midőn mindenki által elismert tény, hogy népünk szomorú anyagi és erkölcsi helyzetének egyik legfőbb oka az erkölcsi nevelés hiánya, a lelkipásztorok és tanítók e kis füzet-
kében a nép minden hibája ellen találnak orvosságot. A tizenhárom aranytanács vonzó példákban elmondott érdekes és hasznos oktatás, mely köny-
nyű szerrel sokat javíthat népünk sorsán. A kitűnő s több felől meglepő dicsératokkal elhalmozott művecskét rendkívül ajánljuk. Kapható Szer-
zőnél Csermenden. Ára 10 fillér. 120 db. 10 kor.

A természetjog. Irta *Dr. Notter* Antal. A Szent-István-Társulat Tudományos és Irodalmi osztályának kiadásában, ennek felolvasásai között jelent meg dr. Notter Antal eme tanulmánya. Aktualitását mindenki el fogja ismerni, aki tudja, hogy ma a természetjog ellen két irányból intéz-
nek támadást: a jogászok táborából, akik bölcs-
eleti képzettséggel nem bírván, mindent kicsinyel-
nek, ami nem tételes jog; s az oly nagy zajjal dolgozó „szociologia“ hívei részéről, kik minden metafizikát tagadván, a természetjogot is elvetik. Dr. Notter, ki mint jogászilag és bölcses-
legileg egyaránt képzett egyén, hivatott arra, hogy e kérdéshez hozzászóljon, tanulmányában a természetjogot helyes világításba helyezi. Nem vállal közösséget azzal a természetjoggal, mely a 18-ik

századtól a 19. század közepéig uralkodott s mely azt képzelte, hogy egy egész természetjogi tör-
vénykönyvet lehet összeállítani örök és egyetemes érvényű jogszabályból; de elutasítja a másik vég-
letet, a jogi pozitívizmust is. Kifejti a római jo-
gászok, majd az egyházatyák, a skolasztikusok és a kánonisták természetjogi tanítását és arra az eredményre jut, hogy különbséget kell tenni a jus naturale primarium között, melynek tételei minden emberre nézve érvényesek és ismeretesek; és a jus naturale secundarium között, melynek tételei ugyanazok az emberek többségénél és ismeretesek is a legtöbb ember előtt, ellenben az embereknek egy kisebbségénél bizonyos okokból nem érvényesek, vagy bizonyos okokból — pl. tudatlanság, szenvedély — nem ismeretesek. Dr. Notter kiváló figyelemben részesítette művében a katolikus bölcseletet; de fólhasználta és önálló felfogással bírálja a legújabb jogi irodalmat is. A tanulmány ára 1 kor. 80 fillér. Kapható a Szent-István-Társulatnál.

Szőlősgazdákat és munkásokat közelről érdekli az országos gazdasági kiállításon elismerő oklevelet nyert „Vincellérkönyv“ című könyv (2. kiadás), mely az összes szőlőmunkákat gyakorlati módon, képekkel szemléltetve adja elő. Megrendelhető 1 korona beküldése mellett bér-
mentve *Vaday* József címén Nagyváradon. (Után-
vétellel küldve 1 kor. 25 fillérbe kerül.)

Telefon.

T. Nyitra. A F. M. K. E. vezetésével nem mindenben értünk egyet, ez azonban nem akadályozhat minket abban, hogy arról, a mi az egyesület kebelében történik, tárgyilagos tudósítást közöljünk. Ez a hírlap-
szolgálat érdekéhez tartozik. A közlemény egy részét ki kellett hagyni, ne hogy újabb polemikára szolgál-
tassunk alkalmat.

Erzsébet út 24-dik számú
ház eladó.
Közelebbi értesítés: Nyitrai Népbankban.

Hímző-munkákra kiválóan alkalmas
Pfaff-varrógépeit
ajánlja **SZLÁVIK KONSTANTIN**
Nyitra, Plébánia-utca 4. szám.
A Pfaff-varrógépek — eltérő-
röleg egyéb gyártmányoktól —
acél alkatrészekből állanak az utolsó esavarrig.
Erős anyagok feldolgozására, mint
ipari gépek első helyen állanak.
Tartósságuknál fogva hosszú időre
szóló írásbeli jótállást biztosítok.
Kiváló tisztelettel
Szlávik Konstantin,
mechanikus, optikus. 9-10
Javitásokat
elfogadok.
Árjegyzék ingyen.

Verebély Géza uri és női divat áruháza, Nyitra
II. Vármegye-u.
a Magyar Védő-Egyesület tagja.
Asztalneműek, cérna és pamutvásznak és azokból készült fehérműek bevásárlásánál **leglényegesebb: a bizalom kérdése.** Cégem csakis **elsőrangú gyártmányok** forgalomba hozatalával és **szigorúan szabott, de jutányos árak** alapján igyekszik a t. vásárló közönség teljes bizalmát és támogatását kiérdemelni. — Mindazon **honi gyártmányu** cikkek, melyek áruházam szakmájához tartoznak, **állandóan raktáron** tartok. a miről a Magyar Védő Egyesület hiteles másolatban közreadott okmánya is tanuskodik.
Női és uri farsangi cikkek! **Női és uri farsangi cikkek!**

SINGER varrógépek

minden gondolható célra

! Nem csak ipari, hanem mindennemű házi varrászükségletre, csak is általunk szerezhetők be. !

Ügyeljünk arra, hogy a vásárlás a mi üzletünkben történjék !!

Üzleteink az itt látható cégcímeren ismerhetők fel !!

Singer Co varrógép részv.-társaság
NYITRA, Vármegyeház-utca 15. sz.

Meghívás.

A NYITRAI NÉPBANK
MINT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1907. február 3-án d. e. 10 órakor

Városháztér 3-dik számú saját székházában

XXXVIII. RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉST

tart, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghívattak.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.

NYITRAMEGYEI SZEMLE.

3. A számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása.

4. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság felmentése.

5. Az igazgatóság indítványai.

6. A 31. §. értelmében netán benyújtott indítványok tárgyalása.

7. A szavazatszedő és a jegyzőkönyvet hitelesítő bizottság kijelölése.

8. Öt igazgatósági tag megválasztása.

Figyelmeztetés. A mérleg és a felügyelő-bizottság jelentése az intézet helyiségében a jogosultak által megtekinthetők.

Alapszabályok kivonata:

6. §. Közgyűlésen való megjelenésre és szavati joggal csak azon részvényes bír, aki az előző év végével, mint ilyen a részvénykönyvekben beírva volt, és ha ezen részvények a megtartandó közgyűlés előtt elismervény mellett az intézetnél letétmentesítve lettek. Ezen elismervények egyúttal belépti jegyül szolgálnak.

29. §. Közgyűlések alkalmával egyaránt minden részvényesnek egy szavazata van egy részvény után a 6. §. értelmében, mindazonáltal 10 szavazatnál többet egy egyleti tag sem összpontosíthat magában, akár saját nevében, akár mint megbízott.

Férjek, szülők nem szükségelnék külön meghatalmazást, gyámok azonban kinevezési okmányukat előmutatni tartoznak.

A szavazási meghatalmazásnak városhatóságilag hitelesítettnek kell lennie.

Társulatok és jogi személyek jogosult eljáróik (képviselőik) által gyakorolják a szavazati jogot.

31. §. Oly tárgyak, melyek a meghívásban nem említettek, vagy oly önálló indítványok, melyek legálább 8 nappal a közgyűlés előtt az igazgató tanácsához írásban kellőleg indokolva be nem adattak, a közgyűlésen nem tárgyalhatók.

Kelt Nyitrán, 1907. évi január hó 9-én.

Az igazgatóság.

GUTTMANN SÁMUEL

kész férfi-, nő- és gyermekruha-raktár
Nyitra, Tóth Vilmos utca 10.

OCCASIO!

A túlhalmozott téli árúraktár és az idény előrehaladottsága miatt a mai naptól kezdve mult évi december hó 31-ig az előírt szabott árakból 10% engedményt nyújtok és minden hitelképes egyénnek havi vagy heti törlesztésre és minden árfelemelés nélkül. Kérem a t. vevőközöniséget, saját érdekében, mielőtt ruhaszükségletét beszerezné, dúsán felszerelt árúraktáromat megtekinteni sziveskedjen.

GUTTMANN SÁMUEL

kész férfi-, nő- és gyermekruha-raktár
Nyitra, Tóth Vilmos utca 10.

HIRDETME NYEK
a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“
részére jutányos áron felvétetnek.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24%
kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti káitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76%
kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

RÉZGÁLICZOT (98—99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.